

Livet ombord i danske skonnerter på dette tidspunkt kan vist uden at gå nogen for nær godt sammenlignes med et slags civilt tvangsarbejde. Den 5, 6, 7 højst 8 mands besætning inklusiv skipper og styrmand, der almindeligvis hørte til alt i henhold til skibets størrelse kendte ingen begrænsning hverken i arbejdstid, pligter eller arbejde, når her lige undtages skipperen og til dels styrmanden, denne dog sjældnere. Døgnet rundt kunne uden hæmninger og begrænsninger pligter af forskellig art kalde på en. Ved land fulgte arbejdstiden den i land gældende, hvor man på den tid ikke kendte 8-timers dagen af andet end navn... I søen var arbejdstiden gennemsnitlig 14 timer pr. døgn, søvagter og arbejdsvagter. Hertil kunne så komme udpurring (vækning) til rebning eller bjærgning af sejl, sejlsætning eller anden manøvre, alt sammen uden erstatning hverken i form af fritid eller mønt. Den i den danske grundlov hjelmmede frihed for landets borgere gjaldt bestemt ikke søfolk; for ellers ville et sådant slaveri være ganske utænkeligt, hvor Dannebrog angav nationaliteten. Her foregik hele skalaen fra de rene vilkårligheder til den deciderede brutalitet, og sentimentale svøbte historie om den forhulede skibsdreng, der ofte måtte dele sin mad med hunden, kunne her anvendes blot med den variation, at det var hunden, der havde det bedst. Den fra samme beretning hentede slutning om, at den arme skibsdreng dog til sidst fik løn for alle sine genvordigheder, ikke blot hævn over sine plageånder, men selv kom frem i rampelyset broderet med ordener, blanke knapper og gule snore, nok til at gøre en jævn kanarieugl grøn af misundelse, fandt heller ikke sted. Fast lå den kendsgerning, at selv den mest umenneskelige behandling endnu aldrig har formået at gøre den fødte sømand ked af tilværelsen til søs. Når denne blev for kras det ene sted, så pakkede han sin sæk ved den første lejlighed og søgte sig så en ny hyre. I forbindelse med ungdommelig lyst til romantik og eventyr er det netop denne særlige egenskab, der har bevirket, at tilgangen af ungdom til søs endnu aldrig har svigtet. Ja, selv efter at romantikken og eventyrtrangen var sat grundigt til vægs af den hårde og bitre virkelighed, blev sømanden alligevel tilbage, ikke pyntet med ordener og blanke knapper, men til gengæld i nøglestillingen for al videre uddannelse inden for al koffardifart (handelsflåden), nemlig som matros.

I juli måned ankom som den første af en række ventede kulske skonnerter 'Diana' af Troense til Kerteminde. Det var en af de typiske clipperskonnerter, byerne Svendborg og Thurø, ekscellerede i, en modsætning til Marstallernes jagtbyggede. 'Diana' var et smukt og velholdt skib, en udmærket sejler og med en skipper, der lå langt uden for en jævn kokkedrengs horisont. Jeg kom ombord som kok, en sag gamle Anders (red: Christians Borglunds plejefader) og skibsmæglerne havde ordnet, og efter kompetent formaning holdt jeg mig rent instinktivt til styrmanden. Behørig mønstring fandt sted på Kerteminde toldkontor d.20.juli 1894 til en månedlig hyre af 12 kr. og allerede samme dag om morgenen kl.4 havde jeg begyndt min tjeneste med at lave kaffe til de 3 dæksfolk og styrmanden til udpurring kl.5.30, således at tiltørning kunne ske kl.6. Kabysen ombord i 'Diana' var, som kabyserne var i størstedelen af skonnerterne, et mørkt lille beskidt hul, upraktisk og uhændig i alle henseender. Og så ville komfuret heller ikke brænde, i alt fald kunne jeg ikke få det til det. Jeg græd, ilden gik ud, og det var først, da styrmanden trådte til, vel sagtens ud fra tidligere erfaringer, at der endelig blev så meget fyr, at der kunne koges kaffe, men da var det for længst over tiltørningstid. Den morgen erfarede jeg, at når det var så vanskeligt at få fyr, gjaldt det om at passe på, det ikke gik ud, når det endelig fandt på at brænde. I øvrigt erfarede jeg endnu en ting, at det man var mønstret til, skulle man helst kunne udføre, også uden at have lært det. En dreng, der mønstrer ud til en månedshyre på 12 kr., må selvfølgelig være klar over, hvilket ansvar han påtager sig.

Det gik hurtigt op for mig at styrmanden heller ikke var af de gode. Han havde det med øretæver, tilsyneladende endda i ubegrænset oplag. Manglede der en sveske i sødsuppen, så en på hovedet, gik det ikke hurtigt nok med at komme på dækket, når der blev kaldt, så faldt hammeren straks, selv om jeg stod midt i min madlavning og der risikerede en overhaling, når den ikke var færdig til tiden. Nu er tvivlsomt, om denne særlige form for belæring og uddannelse første til de ønskede resultater....

Fra Kerteminde gik rejsen op til Örnköldsvik i Nordsverige. Oppe under Gotland var vinden tværs, og det ballastede skib slingrede en del. Menuen den dag stod på grønkål. Ingredienserne var tørret grønkål på flaske, hertil amerikansk, saltet kød fra rationsfadet, endvidere gulerødder fra en sandkasse anbragt i redningsbåden, samt kartofler. Det hele kom i en gryde med vand, og så kunne processen begynde. I midlertidig var fyret i kabysen som sædvanlig begyndt at slække. Her måtte handles pr. omgående, så det ikke gik ud. Gryden med middagsmaden blev løftet ned på dørken, en skovlfuld kul trukket frem fra kulkassen, men i det samme tog skuden en ekstra overhaling, og i stedet for at havne i fyret landede kullene i gryden med grønkålene. Nu var gode råd dyre. Det nærmede sig stærkt spisetid, ude på dækket var man alle optaget hver sit. Styrmanden og skipperen med at tage en solhøjde. Med en uforklarlig konduite, fik den uheldige kok maden lempet over i fyret, hvor de hørte hjemme og grønkålen tilbage i gryden, som så igen blev sat over til kog. Det var svundet noget i indholdet, men en god sjat vand bødede straks herpå. Det var med en del ekstra spænding, maden den dag blev serveret. Alene udseendet gav anledning til en del bekymring. Selv med den bedste vilje kunne den blåsorte kulør slet ikke lede tanken hen på grønkål. Forude spiste man kødet og lod kålen stå. Agterude – hos skipperen og styrmanden – spiste man både kød

og kål; men sagde skipperen, det var sidste gang, han købte tørret grønkål af det mærke. Og inde i kabyssen sad der en spinkel, lille kokkedreng med en fornemmelse af, at en stor fare var undgået ham takket være et nådigt forsyn.